

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 13. V Ljubljani, 15. julija 1900. Leto XVII.

Obseg: Streljanje proti toči. — Reja koz. — Enketa o zatiranju prasičje kuge. — Trtne bolezni in njih pokončevanje — Kako je postopati, če se boče kuhati davščine prosto žganje. — Gospodinjstva šola c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene — Inserati.

Streljanje proti toči.

V poslednjem „Kmetovalcu“ je g. Gombač omenjal, da jaz priporočam, naj se vsako minuto sprožita po dva strela. Ravno narobe. V svojem dopisu sem izrecno povedal, da je tako naglo streljanje le potrata smodnika. Pri prvi nevihti dne 25. maja so sicer strelci tako naglo streljali, a izprevideli smo takoj, da bi po tem načinu narastli neznosni stroški in, kakor sem v „Kmetovalcu“ (str. 87. in 88.) razložil, smo sklenili, da naj se odslej jemlje le 12 deka smodnika in se strelja le vsako tretjo minuto. Po tem se tudi zdaj ravnamo in smo imeli pri silno nevarnih nevihtah dne 6. in 18. junija popolnoma dobre uspehe.

Dne 6. junija se je zbrala huda nevihta na južni strani Pohorja in se je vlekla od zahoda naravnost proti vzhodu ter bi na tem potu zadela vinograde. Sipala je precej toče do prvih naših strelišč, ki so pridno streljali. Tam je še malo naletavala, a onstran strelišč je precej škode učinila. V streliščem okolišu smo imeli le vihar s ploho. Na enem mejnih strelišč je zmanjkalo smodnika, in tam okoli je toča potolkla.

Dan 18. junija je bil tudi prav nevaren in se je streljalo pri dveh nevihtah od 12. do $\frac{1}{2}$ 3. ure popoldne. Nad Slov. Bistrico, kjer ni strelišč, je padala toča, v okolišu strelišč pa se je le dež vlit in le tu in tam je padlo vmes kako debelo ledeno zrno v dokaz, da so v zraku bili vsi pogoji za točo.

Da-li bo tako streljanje vselej in povsodi zabranilo točo, pokažejo šele večletne skušnje. Z več stranij sem letos izvedel o dobrih uspehih, pa tudi o ne-

uspehih. Pri Oseku na Slavonskem imajo mnogo strelišč, ki so pri neki hudi nevihti obvarovala svoj okoliš toče, dočim je v okolici vse potolkla. V „Allg. Weinzeitung“ sem bral dopis iz Lipe na Ogerskem, kjer so državne trtnice in strelišča proti toči: „Kakor hitro se prikaže nevaren oblak“, pravi dopisnik, „se pridno strelja, in dozdej z dobrim uspehom. Trtnica je obvarovana, a bližnje gorice so vse potolčene. Istotako v Arad-Czalaji, kjer državna trtnica obsega 1000 oralov in je obkoljena s strelišči. Tu pada le dež, v sosednjih občinah, kjer se ne strelja, pa je toča vse potolkla“. Dopisnik je čudnega mnenja, da bi od toče zadeti posestniki smeli zahtevati od vlade odškodnino, ker je streljanje točo gnalo nad njihova posestva. No v tem so pač vsi vremenoznanci edini, da se toča dela le nad krajem, kjer se potem vsuje. Okoli Kormona na laški meji in na Brdih pri Gorici imajo bajé tudi strelišča, pa je toča pobila dne 26. junija, kakor na mnogih drugih krajih, zlasti po Koroškem.

Kako se že ne samo pri nas, ampak sploh po svetu zanimajo za to streljanje, kažejo pisma, ki lesem prihajajo iz raznih krajev. Tudi na mesto pridejo, da si ogledajo naše priprave, gospodje: ravnatelj centralnega meteorološkega zavoda dr. Pernter z Dunaja, gornjeavstrijski deželni tajnik K. Tanzer, bavarski vladni svetnik H. Bermann iz Monakovega, in celo iz Tiflisa se je napovedal ravnatelj carskih vinogradov v Kavkazu Jurij Gogol-Janovski. Neka londonska tvrdka, ki ima v Indiji nasade za čaj, tudi pošlje svojega agenta, da se pouči o streljanju, ker toča po Indiji silno škodo dela.

Dr. J. Vošnjak.

Reja koz.

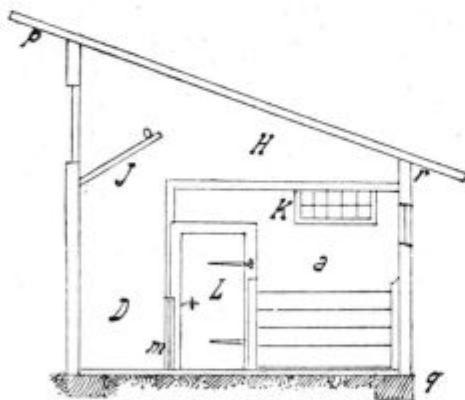
Koza je zelo koristna domača žival. Dr. Lebl (Löbl) pravi, da rastoče število koz ni vselej znak uboževanju kmetovalcev in razkosavanju zemljišč, temveč je mnogokrat znak, da so si mali posestniki opomogli ter se hočejo s preostajajočo krmo, ktere pa nedostaja za drugo, tretjo i. t. d. govedo, okoristiti na ta način, da imajo koze. Koza nam daje po 1 do 4 litre mleka na dan; kakeršno ima krmo ali pašo. 30 kg težka žival, ki na dan potrebuje po 1,3 kg sena, daje $7\frac{1}{2}$ mesecev po 2 l mleka na dan. Taka koza potrebuje na leto 474 kg sena in nam da 450 l mleka. Če računimo liter mleka po 10 h, je vse mleko vredno 45 K ter nam koza z mlekom plača 100 kg sena z 29 K 52 h; tolikih dohodkov nimamo nikdar od goveje živine. Kozje mleko je pa tudi bolj redilno kakor kravje, ima namreč v sebi:

redilnih snovij:	kozje	kravje
	mleko	
tolščice	4,73 %	3,5 %
beljakovin	3,68 "	4,0 "
mlečnega sladkorja	4,5 "	4,5 "

Toda koze je treba primeroma bolj oskrbovati kakor goved. Ker pa imajo koze večinoma mali posestniki ter jih oskrbujejo sami ali njihovi otroci, ne povzročajo jim oskrbovanje posebnih stroškov. Domača koza je potomka bezbarske koze. Koz je več pasem (plemen). Jako dobro pleme je tirolsko, ki je rogato, rdečkasto sive barve, ter ima črne pase po hrbtu in 2 zvončka na vratu.

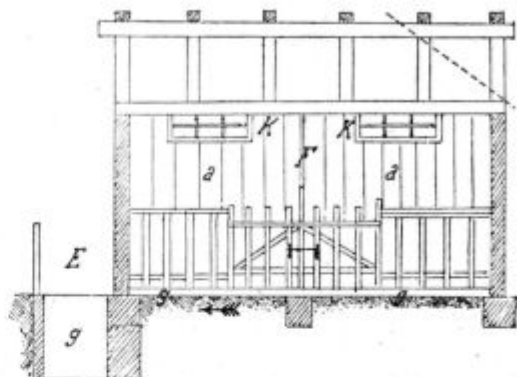
— Pri reji koz je posebno treba paziti na čisto pleme in na dobre plemene živali. Koza imej dolgo telo, širok križ,

srednje dolg, ozek vrat, polna stegna, dolgo, veliko vime, velike sesce, tanko dlako ter lahko, široko glavo; pri kozlu hočemo imeti dolgo glavo, dolga ušesa, kratek vrat, dolge roge (če je sploh rogat), širok križ, široka ledja, polna stegna, krepke noge, dolgo brado in tanko dlako. Kozel je že dober za pleme, kadar je 8 do 10 mesecev star, toda rabi naj se šele s poldrugim letom. sicer zaplodi slabotno potomstvo. Iste slabe posledice ima, če se kozel prepogosto rabi za pleme. Na kozla računamo 80 do 100 koz, ktere grede navadno meseca avgusta do novembra po plemenu. Koza se včasih prska, ko je šele 7 do 8 mesecev stara, umen živinorejec pa jo bo prvič pripustil, ko bo stara $1\frac{1}{2}$ do 2 leti. Za pleme je koza dobra do devetega leta. Koza se prska 30 do 35 ur ter se to spozna po teh le znakih: Koza je zelo nemirna, malo jé, se večkrat ozre, kadar

Podoba 51.

jé, pogosto meketa, zelo stresa z repom, posebno če ji človek z roko potegne po hrbtu, ter ima tudi manj mleka. Kadar je koza taka, naj se za nekaj časa zapre s kozlom v poseben hlev. Kjer pa so koze na paši, tam je najbolje spustiti k čredi kakega kozla za toliko časa, dokler ne oplodi vseh koz. — Brejost traja povprečno 5

Podoba 52.

dobe lahko sveže krme takoj, ko se odstavijo, koze pa ta čas dajo največ mleka.

Koza stori včasih zelo težko, vender ji je redkokdaj treba pomoči. Ker ima samo 2 sesca, pustita naj se ji tudi tedaj samo dva mladiča, če jih je imela več, drugi naj se dajo kozam, ktere so storile samo po enega. Če ni več koz, je najbolje slabejšega mladiča (oz. slabejše mladiče) odstraniti. Kadar je koza storila, dá naj se ji pijače iz mlačne vode, mleka in moke, za krmo pa le sladkega sena. 10. do 12. dan po porodu se koza zopet pripusti, da stori čez 5 mesecev drugič.

Če kaka koza izvrže, je najbolje, če jo spitamo, ker bi sicer morali predolgo čakati, da bi nam dajala dovoljno množino mleka. — Po porodu naj koza obliže mladiče, potem pa jih denemo k vimenu, če ga ne poiščejo sami, da se

napijo mlezve (prvega mleka), kar je neobhodno potrebno, da se izčistijo. Mlezva jim namreč izpravi iz črev smolasto blato; zato naj se koze pred porodom nikar ne molzejo. — Kozličje prodamo mesarju, kadar so 2 do 3 tedne stari; tiste kozličje pa, ktere hočemo pozneje pitati, damo skopiti takoj prvi teden, po 2 do 3 tednih pa jih odstavimo. Mladiči, ktere mislimo obdržati za pleme, naj sesajo 5 do 6 tednov, dobivajo pa naj poleg mleka od drugega tedna naprej po nekoliko dobrega šena, mehkega listja ali trave. Kadar jih odstavimo, dajemo jim le še sena ali listja, ali pa jih gonimo na pašo. (Konec prihodnjic.)

Enketa o zatiranju prasičje kuge.

Kakor smo že sporočili, je 3. t. m. na Dunaju zborovala enketa o zatiranju prasičje kuge. Zborovanje,

5 mesecev in 5 dnij. Koza stori navadno meseca marta ali aprila po enega ali dva mladiča, redkeje po tri ali celo štiri. Ta čas storjeni kozličji

h kateremu so prišli zastopniki vseh deželnih kulturnih svetov in c. kr. kmetijskih družb (našo družbo je zastopal družbeni podpredsednik gosp. ravnatelj Povše), je otvoril ministerski predsednik dr. pl. Koerber. Predsednik je rekel, da ima enketa namen, da položaj razjasni, ter je izrekel željo, naj bi se odposlanci bavili z vprašanjem, če izvajanje cesarske naredbe z dne 2. maja 1899. l. zadošča nameram, da bi se varovala domača živinoreja in se pospeševal izvoz živine, ali če bi morebitne izpremembe mogle zboljšati sedanje razmere. Vlado vodi le želja, da bi ustanovila razmere, kar najugodnejše za naše kmetijstvo in njega bodoče stališče v tekmovanju s tujimi državami, zato bode na uspehe enquete gotovo obračala največjo pozornost. — Ministerski svetnik baron Schwartzenu, ki je poznej zborovanjn predsedoval, je opozarjal na izjave, došle iz kmetijskih krogov ter nanašajoče se na to, kako vpliva cesarska naredba; te izjave se pa glede na namen v marsičem razločujejo. Za prizadet kroge je bilo zelo zanimivo govornikovo naznanilo, da se je ustanovila stalna ministerska živinozdravstvena komisija, ktera naj se posvetuje o vseh tozadevnih vprašanjih. V ti komisiji bodo zastopana notranje, kmetijsko, železniško in trgovinsko ministerstvo. Posebna naloga tej komisiji bode, da v sklad spravi zastopstvo kmetijskih koristij z živinozdravstveno upravo ter da poleg tega, da pospešuje domačo živinorejo, ne izpusti iz očíj osiguranja onih pogojev, ki so potrebni za naše trgovske razmere. — Po teh naredbah so razpravljali o vprašanjih, ki so bila predložena odposlancem. Skupina odposlancev, posebno zastopniki iz Spodnje Avstrije, Kranjskega, Koroškega in Šlezije, so rekli, da pobijanje živalij v sedanjem času ni primerno, dočim so se zastopniki iz drugih dežel izrekli za to, da se cesarska naredba pridrži, čeprav se izpremeni na več mestih v korist kmetijskim krogom. V tem zmislu je baron Schwartzenu kratko navedel uspeh enquete ter je rekel, da vladi ni toliko na tem, da bi ta naredba ostala neizpremenjena, ako je to na korist prizadetim krogom.

Trtne bolezni in njih pokončevanje.

Komaj nekoliko ukrotimo eno trtno bolezen, že se pokaže kaka druga, še hujša, tako da marsikdo že obupava nad vinogradništvom. V resnici se večkrat resno vprašujemo, ali se nam vinogradništvo še izplača ali ne? Uime, bolezni, primanjčevanje in zato tudi podraženje delavcev, uvažanje tujih, večinoma ponarejenih vin, vsled tega padanje cen domačim vinom, vse to dela vinogradnikom v nekaterih krajih preglavico, da že resno dvomijo o prihodnosti vinogradništva. No, z veseljem pa moramo poudarjati, da te, ne ravno prijetne razmere spoznavajo tudi odločilni krogi, ki so se za to tudi že zavzeli na pravem mestu, namreč v zbornicah, da se tako našemu vinogradniku odpravijo vsaj nekateri nedostaki, v prvi vrsti seveda vinska klavzula.

Nočemo se tu spuščati v zadeve o zboljšanju razmer glede pospeševanja vinstva, ker to sedaj pri nas dobro in za naše revne razmere živahno napreduje, marveč hočemo le vinogradnike opozoriti na njih še vedno vkoreninjeno in, žal, veliko škodo povzročujoče jim praznovrstvo. Tako se je na pr. sedaj raznesla govorica, da škropljenja ne bodo več opravljali, kvečjemu le enkrat na leto, ker škropljenje baje pospešuje razvoj grozdne plesnobe.

Kaj vendar zasluži človek, ki tako budalost rastroši med ljudstvo, že itak nezaupljivo? Koliko tisoč škôde povzroči tak zapeljivec. Saj so imeli mnogi vinogradniki dovolj žalostne skušnje za časa, ko so jih preslepili nezanesljivi trgovci in barantači z različnimi cepljenimi in necepljenimi trtami, ko so za ničvredno blago izdajali prav velike vsote; in sedaj si hočejo svoje pridelke poslabšati z najneumestnejšim činom, t. j., da hočejo opustiti tako koristno in neobhodno potrebno škropljenje! Vsakomur, ki si je vcepil to obžalovanja vredno misel, kar naravnost svetujemo, da stori najbolje, ako sploh ne napravlja več novih nasadov; potem vsaj drugim ne bode škodoval. Župastva, duhovniki, učitelji in drugi pametnejši posestniki pa naj skušajo pregovoriti take nespametne trdovratneže.

Škropljenje ni vzrok, da se je pričela grozdna plesnoba tako širiti, marveč se je ta bolezen, kakor vse druge, raznesla s ključi in cepiči in sploh s prevažanjem trt iz kraja v kraj. Ta bolezen pa je bila na Dolenjskem že prej, samo v manjši meri. Ker pa imamo proti nji tako dobro sredstvo kakor proti peronospori, zato naj nam nje pokončevanje ne dela nikakih skrbi. Glavno je in ostane, da se sredstvo, t. j. žveplanje, o pravem času izvršuje.

Bolj oprezni pa moramo biti pri drugi sedaj razširjajoči se bolezni, pri „črnem paležu“ ali antraknozi (kozavosti). Ta bolezen je letos posebno v Belikrajini močno nastopila. Ker je ta hujša od perenospori in grozdne plesnobe, zato moramo že sedaj skrbeti, da jo kolikor mogoče hitro zatremo ter tako razširjanje vsaj deloma preprečimo.

O tej bolezni smo že nekterikrat govorili v tem listu in je tudi obširneje popisana v knjigi „Novo vinogradništvo“, zato tukaj omenimo le to, da močno napada vse trtne dele, t. j. dveletni in enoletni les, listje in grozdje; največjo škodo napravlja seveda na grozdju. Napadeno listje je kakor bi bilo sežgano, les je izdolbljen in isto tako grozdni peclji, jagode pa dobe črne proge in se posuše. Ta bolezen napada le nekatere trte prav močno. Izmed ameriških in lahko se reče izmed vseh trt je trta „solonis“ najbolj podvržena tej bolezni, zato je mnogi vinogradniki nočejo več saditi.

To bolezen pokončujemo na ta način, da dveleten in enoleten les mažemo z razstopino 40 kg zelene galice (ne modre galice) v 100 l vode, kateri smo dodali še 1—2 % žveplene kisline (hudičevega olja), ali pa z mešanico 10 % žveplene kisline in 2 % zelene galice na 100 l vode. Pri mešanju naj se vselej počasi vliva žveplena kislina v vodo in ne nasprotno! Napadeni deli se mažejo potem, ko se trta obreže, torej od jeseni do pomladi; na vsak način pa se mora mazanje ponoviti 1—2 tedna predno prične trta brsteti.

Ker pa vse te glive, kakor peronospora, grozdna plesnoba, črni palež itd., prezimijo na listju in na drugih trtnih delih in ker njih semena ne uniči še tako huda zima (bolj jim škoduje vlažna, mila zima, ker trosi-piknidi segnijejo), bilo bi jako umestno in bi se te bolezni zelo zmanjšale, če bi se vsako leto odpadlo listje, rožje in drugi trtni odpadki, kakor tudi nerabni les, kar v vinogradu sežgali. Na ta način bi se ne uničili samo ti trtni škodljivci, marveč tudi zalega drugih, kakor na pr. kiseljaka itd., in ako bi se to ponavljalo leto za letom, bi se bolezni v dotičnem kraju znatno zmanjšale. Pepel pa, ki bi se pri sežiganju dobil, naj bi se porabil za gnojenje trtam. To bi stokrat več koristilo kakor zakopavanje bolnih trtnih

delov okoli trte pri pomladnem okopavanju. In ako bi se še nekaj let od črnega paleža napadeni na trti ostali rodni trtni dveletni in enoletni les mazal z gori navedeno mešanico, je gotovo, da bi se ta nevarna bolezen zatrla.

Deželni odbor kranjski je sedaj že potrebno ukrenil, da bi se v takih krajih, kjer te boleznijo leto za letom močno nastopajo, vpeljalo gori omenjeno sežiganje.

Tudi morajo vinogradniki paziti, da pri cepljenju jemljejo cepiče le popolnoma zdravih trt, kajti, kakor je bilo že prej omenjeno, se ravno s cepiči take bolezni na vse strani raznašajo.

Končno še svetujemo vinogradnikom, naj sedaj še enkrat vse trte poškopijo in grozdje požveplajo, vinograd okopljejo in vse trte povežejo in omandajo, da grozdje pride na solnce, da tako enakomerneje in bolje dozori.

Fr. Gombač.

Kako je postopati, če se hoče kuhati davščine prosto žganje?

Ker so taka vprašanja pogosto dohajala naši držbi in ker so nekatere podružnice pri občnem zboru glede tega vprašanja še stavile posebne predloge, obrnil se je glavni odbor do c. kr. deželnega finančnega ravnateljstva, od katerega je dobil vsa potrebna pojasnila. Na podlogi teh pojasnil damo v nastopnih vrstah zanesljiv pouk, kako je postopati napram davčnim uradom, kadar se hoče kuhati davščine prosto žganje.

Nameravano kuho davščine prostega žganja je zgledati vsako leto do 15. avgusta pri županu ali pri dotičnem oddelku finančne straže.

Pri zglašenju mora stranka povedati:

1. ime in priimek ter posel in bivališče s hišno številko vred;
2. obsežnost družine, to je število domačih ljudi in poslov, ki so pri nji na hrani in v stanovanju, z všteto svojo osebo;
3. število, kakovost in prostornino (obseg) v litrih žgalnih priprav, katerih se hoče posluževati pri davščine prostem narejanju žganja, slučajno tudi posod za vrenje (vrvežnikov), ki se imajo rabiti;
4. ali je žgalna priprava lastnina zglasiteljeva ali pa izposojena; v slednjem slučaju se mora navesti ime in bivališče lastnikovo;
5. del leta, oziroma mesec ali meseci, v katerem ali v katerih se bode žganje narejalo;
6. popisno številko poslopja ali parcelno številko zemljišča, kjer se ima žganje narejati;
7. posestvo po vrsti (kakovosti) in obsežnosti, na katerem se žgalne tvarine pridelujejo;
8. tvarine iz katerih se bode žganje narejalo;
9. pijače, ktere hoče davščine prosto narediti, po vrsti (kakovosti) in količini v litrih;
10. napoved mora zglasitelj svojeručno podpisati, in sicer pri ustni zglasitvi na dotični pregledni poli, ki leži pri županstvu.

Na zadnjo točko posebno opozarjamo, ker se na pr. prav lahko pripeti, da župan na zglasitev pozabi, potem pa pride kazen in, ker dotičnik ni podpisal pregledne pole, svojega zglasila ne more dokazati ter mora plačati kazen.

Naznanila, ki se prijavijo šele po preteku zgoraj določenega obroka, se brez izrecnega pooblastila ne smejo sprejeti, ker le c. kr. finančnemu ravnateljstvu

pristoja pravica, spregledati prestop navedenega obroka v ozira vrednih slučajih.

Če se zglasitev prijavi v pravem času pri občinskem predstojništvu, se mora to pred vsem prepričati, obsega li zglasitev vse prej navedene napovedbe ali ne. Ako bi bila zglasitev v katerikoli oziru pomanjkljiva ali nejasna, bi se morala stranka pred vsakim daljnjim uradovanjem ali vpisom pismeno ali ustno pozvati, da zglasitev primerno popolni, oziroma v nji nahajajoče se nejasnosti odstrani. Če bi se tej zahtevi ne hotelo ustreči, se mora zglasitev zavrniti. Ako se pa naznanilo ali že takoj prvotno ali po izvršeni dopolnitvi smatra popolnim in pravilnim, ima občinski predstojnik vse njegove napovedbe, naj so se ustno ali pismeno prijavile, vpisati v posamezne razpredelke za to določene tiskovine („pregled strank, katere hočejo žganje v domačo porabo davščine prosto narejati“). Ta tiskovina se bode županstvu v slučaju potrebe od pristojnega oddelka finančne straže zaštopila doposlala in naj se tedaj tam o pravem času zahteva. Izpolni se ta pregled kakor se hoče, v nemškem ali slovenskem jeziku, zmiraj pa se mora dovršeno izpolniti. Na prvi strani naj se napiše zgoraj zraven dotičnega predtiska na levi strani finančne straže pregledni okraj (komisarijat) in finančne straže oddelk, na desni občina, konci napisa pa leto, za katero se pregled napravi. Če bi ena sama pola za vse stranke ne zadostovala, naj se porabi druga pola itd. V tem slučaju pa naj se zaznamujejo posamezne pole na prvi strani pod napisom s tekočimi številkami po vrsti, kakor so prišle v porabo. Tekoče številke, ki se vpišejo na drugi (znotranji) strani tiskovine v prvem razpredelku, pa se imajo tudi v tem slučaju v vseh polah zaporedno vrstiti, ne pa v vsaki polji nanovo z 1 pričeti. Znotraj tiskovine se ima vsaka stranka posebej pod svojo tekočo številko vpisati. Nobena stranka se ne sme dvakrat nahajati, pa tudi ni dovoljeno več strank skupno pod eno tekočo številko vpisati. Razpredelki se morajo izpolniti natančno po napovedbah stranke. Županstvu ni dovoljeno v teh razpredelkih svojevoljno izpreminjati napovedbe strank, še celo tedaj ne, če bi bile napovedbe po njegovem mnenju neistinite. Pri izpolnitvi teh razpredelkov se mora ravnati strogo po dotičnih nadpisih; potem ne more pravilna izpolnitev povzročati nikakih težav. Če bi pa županstvo o kaki stvari dvomilo, naj se obrne do pristojnega oddelka finančne straže za pojasnila. Ako se vrši vpis na podlagi pismene zglasitve, se mora ta zaznamovati s tekočo številko, pod katero je stranka vpisana v pregledni poli, ter priložiti pregledni poli. Če se je pa zglasitev prijavila ustno ali pa tudi le ustno dopolnila, mora stranka takoj po izpolnitvi navedenih razpredelkov vpisane napovedbe s svojeručnim podpisom potrditi.

15. dan avgusta vsakega leta se mora pregledna pola skleniti, to je na notranji strani, neposredno pod zadnjim vpisom datirati in podpisati, ter potem oskrbeti s potrdilom, ki je predtiskano na zadnji strani (na hrbtu). Kar se tiče izgotovljenja tega potrdila, pri katerem naj se od strani županstva postopa z največjo natančnostjo in vestnostjo, ker je merodajno za odločitev o zahtevani oprostitvi, se mora predtiskano potrdilo, če so vsi v njem navedeni pogoji pri vseh v pregledni poli vpisanih strankah popolnoma izpolnjeni, samo datirati, od občinskega predstojnika podpisati in oskrbeti s srenjskim pečatom. Če pa pri kaki stranki

niso vsi pogoji izpolnjeni, se morajo stranke, za ktere to velja, vpisati v razpredeljeni zaznamek po razvrstitvi tekočih številok pregledne pole, ktere se sprejmejo v prvi razpredelki tega zaznamka, ter v zadnjem razpredelku zaznamka pri vsaki stranki označiti vse one okolnosti, ktere se pri nji ne skladajo z istinitostjo. Ako je od stranke zahtevana količina žganja v primeri z njeno družino prevelika, naj se v zaznamku navede ona količina, ktera se strinja s potrebo stranke in njene družine. Isto velja glede količine žgalnih tvarin v tem oziru, če jih je stranka v istini sama pridelala ali če jih vsaj navadno sama prideluje. Če se zaznamek sploh izpolni, se mora datum, podpis in pečat, kakor se samo razume, pristaviti šele konci zaznamka. Potrdilo se mora, če se je porabilo več preglednih pol, izgotoviti na vsaki poli posebej za v nji navedene stranke. Tako potrjene pregledne pole se morajo s slučajnimi pismenimi naznanili strank vred v treh dneh po sklepu doposlati pristojnemu oddelku finančne straže.

Gospodinjska šola c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Gospodinjska šola c. kr. kmetijske družbe kranjske, ustanovljena v spomin petdesetletnice vladanja Nj. Vel. presv. cesarja, ima namen, teoretiško in praktično izvežbati odrastla dekleta za gospodinjstvo v hišah, zvezanih z gospodarstvom.

Šola, ustanovljena od c. kr. kmetijske družbe kranjske ter vzdrževana od nje s pomočjo državnih in deželnih podpor, je izročena čč. gg. šolskim sestram v zavodu Marijanišču v Ljubljani, kateri (zavod) daje na podlagi posebne pogodbe v to svrhu na razpolago potrebne prostore ter zavodovo gospodarstvo kot učilo.

Učni tečaj traja eno leto, in sicer od 1. oktobra do konca septembra. Učni jezik je slovenski.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

- dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
- znati čitati, pisati in računati;
- predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
- predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse troške;
- zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo ravnale strogo po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, sprejema vse leto šolsko vodstvo.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem, ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Število učenk enega tečaja je omejeno na 12.

Vse učenke stanujejo in so na hrani v zavodu ter so pod posebnim nadzorstvom sestre voditeljice in drugih sester.

V skupnem gospodinjstvu na zavodu je treba štediti, vse imeti v redu, vse čedno in vse razmere v npravnostnem oziru morajo biti vzgledne. Učenke se morajo torej brezpogojno in brez izjeme pokoriti vsem zapovedim nadzornic.

Posebno se morajo učenke nasproti svojim neposredno predpostavljenim obnašati spoštljivo, med seboj pa morajo živeti v miru in prijateljstvu.

Svoje imetje in imetje zavodovo morajo učenke varovati škode in skrbeti, da je vse vedno čisto. Sploh morajo skrbeti, da se ohrani splošni red in se zavodu obvaruje čast na znotraj in za zunaj.

Za pospravljanje in čiščenje vseh šolskih prostorov in mlekarnic, potem za pranje perila ter za čiščenje obleke in obutve morajo učenke same skrbeti. Za težka dela v hlevu in v hiši skrbi „Marijanišče“.

Pouk v šoli je sledeči:

A. Teoretiški pouk.

Verouk.

Vzgojeslovje. Pogoji za ugoden telesni in duševni razvoj otrok.

Temelji dobre vzgoje.

Spisje. Pisanje pisem in gospodarskih spisov.

Računstvo. Štirje glavni računski načini s celimi števili, z navadnimi in desetinskimi drobci Meterska mera in uteži. Vaje v računanju na pamet.

Gospodinjstvo. Kurjava in kurivo, svečava (razsvetljava), voda, tolšča (mast) in olja, moka, kruh in peka, zelenjava, dišave, gobe, sadje, sadni sokovi, kis, sol, med in vosek, hranjenje jajec, klanje, izdelovanje klobas, soljenje in prekajanje, hranjenje mesa, jedilnica (shramba) pripravljane jedil. Izdelovanje, varovanje in hranjenje perila, ravnanje z obleko. Izdelovanje obleke. Pranje in snovi, ki so pri pranju potrebne. Sušenje, valjanje, skrobljenje in likanje.

Mlekarstvo. Ravnanje z mlekom, izdelovanje presnega masla in sira.

Gospodinjsko knjigovodstvo. Beležke, potrebne v gospodinjstvu in mlekarstvu, mlečni zapisnik, zapisnik za živino, proračuni.

Živinoreja. Osnovni pojmi o hranitvi domačih živalij. Razna krmila in njih pripravljane. Pijača, sol. Pokladanje krme. Vzgoja in oskrbovanje goveje živine, prasičev in perutnine.

Skrb za bolne živali. Sredstva, s katerimi se boleznim preprečijo, oskrbovanje bolnih živalij, kužne bolezni.

Vrtnarstvo. Razdelitev vrta. Vzgojanje zelenjadi in cvetic. Sajenje in oskrbovanje sadnega drevja. Hranjenje in varovanje pred pokvarjenjem sadja in zelenjadi, sušenje sadja. Pripravljane sadnega mošta. Najvažnejši škodljivci v sadjarstvu in vrtnarstvu.

Zdravoslovje in ravnanje z bolniki. Vpliv hrane, obleke in stanovanja na zdravje; ravnanje z bolniki.

B. Praktični pouk.

V hiši: Vodstvo notranjih del, kuha in peka, klanje, soljenje in prekajanje (sušenje) mesa, sušenje in konserviranje sadja, hranjenje zelenjadi, ravnanje z debelim in tenkim perilom, pranje, šivanje ročno in na stroju.

V hlevu: Krmljenje in oskrbovanje govedi, prasičev in perutnine.

V mlekarstvu: Molža, ravnanje z mlekom, izdelovanje presnega masla in sira.

Na vrtu: Vzgojanje in oskrbovanje zelenjadi, potrebne v gospodinjstvu.

Da se učenke nauče praktičnih del, se razdele v dva oddelka. En oddelek navaja voditeljica, drugi pa učiteljica za mlekarstvo. Deklice v prvem oddelku se bavijo s kuho, s peko, s pranjem, s šivanjem in z dru-

gimi hisnimi opravili; deklice v drugem oddelku krmi in oskrbujejo živino in se pečajo z mlekarstvom. Pri vsakem oddelku ostanejo dekleta po 1 mesec, in potem se zamene. Dela na vrtu izvršujejo učenke skupno.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 143. Ker bomo imeli veliko sadja, sem si namenil iz njega kuhati žganje za domačo porabo. Čujem, da je dovoljeno za dom kuhati žganje brez davka. Ali je to res in kaj naj naredim, da dobim dovoljenje za brezdavčno kuhanje žganja? (J. L. v Č.)

Odgovor: Res je tako; dotično vlogo morate oddati do 15. avgusta. Glede postopanja pri tem Vam podajamo obširen pouk v posebnem spisu v tej številki.

Vprašanje 144. Ktera umetna gnojila so priporočena za repo? (J. Š. v P.)

Odgovor: Pri repi nam je gledati na obilen pridelek, ktereга dosežemo v prvi vrsti, če je v njeni dovolj dušika. Ob Vaših razmerah spravite dušik v njivo najceneje s hlevskim gnojem, ako njiva ni že sama na sebi dovolj gnojna. Druge snovi, t. j. fosforova kislina in kalij, pa tudi močno pospešujejo rast repe ter jo prav izdatno zboljšajo za krmo. Iz tega vzroka se priporoča, repi še posebej pognojiti s 4 do 6 q Tomasove žlindre in s 3 do 4 q kalijeve soli na 1 ha.

Vprašanje 145. Odkod pride, da hoče letos skoraj vsa pesa v cvetje, in sicer ne samo pri meni, temveč splošno. Rumene gre več v cvetje kakor rdeče. Odkod pride to in kako naj prihodnje leto to zaprečim? (F. G. na P.)

Odgovor: Pesa je pravzaprav enoletna rastlina, in človek jo je šele z obdelovanjem naredil dveletno. Če pesi niso razmere ugodne, pa se zopet izpremeni v prvotno vrsto. To se zlasti zgodi, če je pesa prezgodaj in pregloboko sejana, zraven jo pa vreme v rasti zadržuje. Da hoče letos Vaša pesa iti v cvetje, je v prvi vrsti krivo letošnje deževno in hladno vreme, in ako se rdeča pesa drugače sponaša kakor rumena, bo temu vzrok večja stalnost prve vrste kot dveletna rastlina. Iz tega sledi, da pese ni sejati prezgodaj in ne pregloboko; na vreme pa seveda ne moremo vplivati.

Vprašanje 146. Kako je zatirati podlessek na travnikih? (F. G. na P.)

Odgovor: Podlessek cvete jeseni, spomladi pa dela seme — pogoj novim rastlinam. Vender pa pri eni in isti rastlini vztraja čebulica kakih 5 do 6 let, če toraj potrgamo podleskovo cvetje, zabranimo, da ne more narediti semena; čebulica pe venderle še lahko ostane živa in požene drugo jesen nov cvet. Če bi pa to delali več let zaporedoma, oslabela in poginila bi čebulica, in podleska bi bilo konec. Pravijo, da čebulica začne gniti, če se ji dvakrat zaporedoma iztrga cvet. — To je kaj lahko delo, ktero lahko opravljajo otroci za zabavo. — Ko se prikaže podlessek, potrgajo naj ga dočistega; čez nekaj dni zopet, kar ga je naraslo med tem časom itd. Če jim obljubite kako darilce, če bodo delo dobro izvršili, v svesti si smete biti, da bodo potrgali podlessek dočistega. Najuspešneje je, če se porurejo (izkopljejo) čebulice s kako pripravno pripravo, posebno če ni podleska zelo mnogo. Priprave za kopanje podleskovih čebulic so tudi naprodaj, pa so precej drage; ena stane 7 gl. 50 kr. Zato pa nekteri raje takole delajo: Ko se spomladi pokaže volovnik (podleskovi listi), vzamejo primerno palico, priestré jo na enem konci in, kjer raste kak volovnik, zasade mu jo ravno v sredo, kakih 40 do 50 cm globoko. Na ta način prebodejo čebulico, ki vsled tega začne gniti, posebno če pride kmalu dež in se nabere v luknji voda, ali pa če po takem delu poškopimo travnik z gnojnico. Čebulice je najlažje prebadati, kadar je

zemlja vlažna, da gre palica rada vanjo. — Nektera čebulica pa preboli rano in jeseni zopet požene cvet; zato je treba drugo leto zopet na travnik in pašnik in iznova prebosti čebulice, kar jih je pognalo liste. Dvakratnemu ranjenju pa ni lahko kaka čebulica kos in navadno segnije. Če pa bi kdo rad kmalu docela pregnal podlessek, naj preorje, če je moči, dotično zemljo in jo par let obdeluje. Posebno pripravna za tako zemljo je kaka okopavina, ker zahteva mnogo oskrbovanja; obdelovanje zemlje pa uničuje podlessek. Pozneje naj se obseje prostor zopet s travami, in nov lep travnik je gotov. V obče pa bodi kot glavno sredstvo priporočeno pravilno in pravočasno namakanje, gnojenje in oskrbovanje travnikov.

Vprašanje 147. Nekterniki pri nas trdijo, da ni tako dobro gnojiti z umetnimi gnojili kakor se trdi, češ da zemljo izsesavajo. Ali je kaj resnice na tem? (F. G. na P.)

Odgovor: Za umnega kmetovalca je taka trditev smešna, vender je na njej nekaj resničnega. Da se umetna gnojila pravilno rabijo, je treba poznati njih bistvo, učinek in pravilno porabo. Koliko naših kmetovalcev pa vse to že pozna? Prav malo! Iz tega vzroka je treba biti previden pri vpeljavi umetnih gnojil ter jih ni kar na slepo priporočati ali celo vsiljevati. Tega načela se je naša družba vedno držala ter je priporočala umetna gnojila v prvi vrsti za travnike, kjer ni težko pravega zadeti, kadar se rabijo. Za porabo umetnih gnojil na njivah in v vinogradih pa šele pot pripravljamo s poučnimi spisi, z govori in z izdajo tozadevnih poučnih knjig. Ljudje, ki ne poznajo bistva in pravilne porabe umetnih gnojil, domnevajo, da so ta gnojila nekaka čudotvorna štupa, in mislijo, da je vsako gnojilo dobro povsodi za vsak sadež. Ker sta jim Tomasova žlindra in kajnit, ktera smo prva vpeljali, najbolj znana, rabijo ta, a ne mislijo pri porabi na njivah, da je treba tudi dušika, ktereга ni v imenovanih gnojilih. Dokler je kaj dušika v zemlji, je učinek teh gnojil dober, ko pa dušika zmanjkuje, je pa zemlja izsesana in noče roditi, in nevešč človek misli, da so temu vzrok umetna gnojila. V roki umnega kmetovalca so umetna gnojila blagoslov, v rokah neveščega kmetovalca morejo pa celo škodovati. Kupite in pazno preberite vso knjigo „Gnoj in gnojenje“, ktero dobite pri družbi za 40 h s poštnino vred

Vprašanje 148. Imam konja, kteremu se vsako poletje po vratu in po prsni naredi mozolji ter mu odpada dlaka. Svetujejo mi to in ono mažo, a ne pomaga nič. Kaj je temu vzrok in kako odpomoči? (J. P. v Č.)

Odgovor: To bolezen dobivajo konji s fino in občutljivo kožo. Take konje posebno nadlegujejo muhe, ki se vsedajo na mozoljčke; konj jih odgrne, ker ga srbe in iz mozoljčkov se potem izceja sokrvca, zato pa dolže muhe, da povzročajo te kožne bolezni. Take konje zato imenujejo muhovce. Muhe bolezen pač pospešujejo, ker konja nadlegujejo, so vzrok, da ga še bolj srbi, in vsled tega se še bolj drgne. Pravega vzroka tej kožni bolezni ne poznamo. Poskusite z mazanjem z lizolom, ktereга dobite v vsaki lekarni, kjer Vam tudi dajo navodilo, kako ga je rabiti.

Vprašanje 149. Oleandrovo listje napadajo uši v toliki meri, da utegnejo rastline uničiti. Škropil sem jih že s tobakovo vodo, a brez uspeha. Kako naj uši na oleandrih uničim? (V. U. v K.)

Odgovor: Te uši so oleandrov kaparji, ki se ne preženo z navadnim škropljenjem. Vsa zalega se mora iz posameznih listov oddrgniti s ščetjo, ki se pomaka v tobakovo vodo, in slednjič se listje z vodo izplakne.

Vprašanje 150. Kupil sem kravo, ki je vedno suha in se ne popravi pri najboljši krmi. Na rebrih ima kožo kar prisušeno, in če jo hočem dvigniti, poka kakor popir, in krava tudi od bolečin ječi. Krava je še mlada in dobra molznica. Kaj je kravi in kako jo je zdraviti? (J. Ž. v V.)

Odgovor: Bolezen, ki jo ima Vaša krava, je trdokožnost ki prihaja od prehlajenja in vsled tega motenega delovanja kože. Če se ta bolezen kmalu ne ozdravi in je krava že zelo medla, pritisne kmalu trebušna ali pa prsna vodenica, ter je potem najbolje kravo zaklati. Pred vsem dajte kravi suho, snažno in gorko ležišče ter jo na dan večkrat s slamo dobro odrgnite. Kožo priporočajo mazati z mažo iz 4 delov oljkovega olja in 1 dela trpentinovega olja. Za pospeševanje prebavljanja se dajejo zdrobljene suhe brinove jagode ali pa encijan. Krma mora biti seveda dobra in tečna. Sicer je pa neobhodno potrebno, zdravljenje prepustiti večjemu živinozdravniku.

Vprašanje 151. Pri nas poletli prasiče vedno napada bolezen, katero imenujemo škrlatinko ali pravimo, da je prasičem kri zavrela. Kako je to bolezen zdraviti. (P. v S.)

Odgovor: Ta bolezen je rdečiča ter je kužna. Pokojni c. kr. živinozdravnik A. Folakovski je spisal kratko slovensko knjižico o tej bolezni, ki se dobi pri deželnem odboru v Ljubljani. V prihodnji številki „Kmetovalca“ prijavimo iz te knjige kratek posnetek, kako to bolezen zdraviti.

Gospodarske novice.

* † **Gospod Martin Peruzzi**, posestnik v Lipah, ud glavnega odbora za obdelovanje močvirja, 25 let ud naše družbe ter sotrudnik „Kmetovalca“, odkar list izhaja, je nenadno umrl dne 7. t. m. S Peruzzijem je prominul mož, ki je veliko in nesebično deloval v prosep kmetijstva ter je bil sedaj gotovo najboljši poznavatelj ljubljanskega barja in njegovih razmer, zato je zlasti za umno obdelovanje barja deloval z največjo vnemo ter je dosegel prav lepe uspehe. Naj počiva v miru zaslužni mož! — Dne 8. t. m. je pa umrl **gospod Anton Aleš**, dekan v Semiču, 30 let družben ud in poprej tudi mnogo let zaslužen načelnik kmetijske podružnice v Metliki. Ohranimo skozi in skozi vrlenu rajniku blag spomin!

* **Gospodinska šola** bo nov tečaj pričela 1. oktobra t. l., zato opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi in na spis v tej številki.

* **Bakrene galice** je nekterim odjemalcem nekaj ostalo, zato prosimo tiste, katerim jo primanjkuje, naj se obrnejo na družbo. Ta bo potem povedala, kam se je obrniti. Z mnogih stranij se čuje, da v nekterih krajih letos nočejo škropiti, a kesali se bodo, kajti prav gotovo se bo ob letošnjem vremenu peronospora silno širila.

* **Semena izvirne francoske sive ajde** ima družba še nekaj vreč v zalogi ter jo oddaja po 26 h kilogram. To seme morejo dobiti le tisti, ki se pravočasno zglase.

* **Kose**, katere družba oddaja, se po poročilih, došlih od p. n. udov, izvrstno sponašajo. V zalogi je le še nekaj kos po 65, 75 in 80 cm dolgih, ki se oddajajo po 94, 98 in 100 h. Kdor jih za več udov najmanj 25 skupaj naroči, jih dobi voznine prosto.

* **Prilogi.** Današnji številki „Kmetovalca“ je priložen razglednik s podobami o napravah za kuhanje žganja od jako priporočljive domače tvrdke Antona Križniča v Kanalu na Primorskem. Nadalje je priložen ravno tak razglednik o motorjih od tvornice za motorje v Oberurselu pri Frankobrodu n. M.

Razglas

o sprejemu gojenk v gospodinsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori tretji tečaj gospodinske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v po-

sebnem, novo zidanem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg ve-rouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, katere mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu i. t. d. Gojenke se isto tako vezbajo v gospodinskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenka, katere bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 14 gld., ali za ves tečaj 168 gld. — Vsaka gojenka mora prnesti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para črevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu; ako ima katere več obleke, jo sme prnesti s seboj).

Deklice, katere hočejo vstopiti v gospodinsko šolo, morajo:

- 1.) dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
- 2.) znati čitati pisati in računati;
- 3.) predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
- 4.) predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške;
- 5.) zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se sprejmo v gospodinsko šolo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. julija 1900.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice za Poljansko dolino, ki bo dne 22. julija t. l. ob treh popoldne pri načelniku v Gorenji Vasi.

SPORED:

1. Poročilo o delovanju podružnice.
2. Pregled računov.
3. Dopolnilna volitev enega odbornika.
4. Volitev odposlanca na glavni občni zbor v Ljubljani.
5. Predlogi za glavni občni zbor v Ljubljani.
6. Raznoterosti.

V Gorenji Vasi, dne 8. julija 1900.

Josip Šubio, načelnik.

Opomnja. Ako bi ob določenem času ne došlo zadostno število udov, bo ob štirih istega dne drugi občni zbor z istim sporedom, ne glede na število navzočih udov.

Št. 2842/pr.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 30. junija 1900, št. 2842/pr.,

s katerim se zopet ustanavlja živinsko-ogledna postaja Kranj kot stalna postaja za nalaganje in skladiščenje živine.

Z razglasom z dne 22. maja 1900, št. 2109/pr., dotlej, dokler se ne ukaže drugače, za začasno živinsko nalagalno in skla-

dalno postajo izrečena postaja **Kranj** c. kr. priv. Rudolfove železnice se po točki III. razglašuje z dne 10. septembra 1896, št. 40. dež. zak. zopet ustanavlja kot stalna postaja za nalaganje in skladiščenje živine.

Kot ogledni organ posluje c. kr. živinozdravnik v Kranju.

C. kr. deželni predsednik:

Viktor baron Hein s. r.

Št. 9453.

Razglas.

Deželna vlada v Solnogradu je z razglasom z dne 16. junija 1900, št. 7674, zopet dopustila uvažati prasiče iz vse Kranjske v vojvodino Solnograško od dne 20. junija 1900. dalje.

To se razglašuje ter obenem razveljavlja tukajšnji razglas z dne 17. aprila t. l. št. 6104.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 21. junija 1900.

Št. 9953.

Razglas

c. kr. deželne vlade na Kranjskem z dne 29. junija 1900, št. 9953,

o veterinarpolicijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Ker se je iznova zanesla svinjska kuga v tostransko ozemlje, je ministerstvo za notranje stvari prepovedalo uvažati prasiče iz ogerskih županijskih sodišč Čaca in Kisuca-Ujheli (velika županija Trencin) v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Dalje je zaradi obstoječe svinjske kuge v ogerskih županijskih sodiščih Murs-Sombat (velika županija Železna), Gorenja Lendva (velika županija Zaladska), Homonna in Sinna (velika županija Zemplén) na podstavi odredbe, ki so jih ukrenila pristojna c. kr. okrajna glavarstva in sta jih potrdili c. kr. namestništvi v Gradcu in Levovu, prepovedano uvažati prasiče iz teh okrajev v tostransko ozemlje.

To se daje na občno znanje dodatno k razglasoma c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 16. in 20. junija t. l., št. 20.867. in 21.674. (»Wiener Zeitung« z dne 16. in 20. junija t. l., št. 136. in 139.), oziroma k tukajšnjima razglasoma z dne 19. in 22. t. m., št. 9331. in 9559.

Predstojeca odredba stopi **takoj** v veljavo.

V Ljubljani, dne 29. junija 1900.

Št. 10.088.

Razglas.

Na podstavi zadnjega uradnega izkaza deželne vlade v Sarajevu o živinskih kužnih boleznih, razširjenih po okupacijskem ozemlju, deželna vlada na podstavi razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 28. junija 1900, št. 23.462., dotlej, **dokler se ne ukaže drugače, prepoveduje**

1.) zaradi svinjske kuge uvažati prasiče iz okrajev Banjaluka, Dolnja Tuzla, Bos. Dubica, Bos. Gradiška in Savski most;

2.) zaradi kužnih ovčjih kozá uvažati ovce iz okrajev Cazin in B. Petrovac.

Te nove odredbe stopijo v veljavnost.

dne 6. julija 1900.

in se namesto onih z dne 11. maja t. l., št. 7319., ki se s tem razveljavljajo, razglašajo z dodatkom, da se bodo prestopki zoper zgoraj navedene okraje razglašene uvozne prepovedi za prasiče kaznovali po državnem zakonu z dne 24. maja 1882, št. 51., in da se bodo transporti, med katerimi bi se našla tudi samo ena z zgoraj navedeno boleznijo okužena žival, zavrnilni na oddajno postajo.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 2. julija 1900.

Št. 10.089.

Razglas.

Po razpisu c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 28. junija 1900, št. 23.207., je kraljeva deželna vlada v Zagrebu s svojim razglasom z dne 22. junija t. l., št. 42.261. **zopet razveljavila prepoved**, vsled ktere se zaradi obstoječe svinjske kuge na Kranjskem niso smeli uvažati prasiči na Hrvaško-Slavonsko iz občin Sv. Gregor, Velike Lašiče, Lužarje in Ribnica v okraju Kočevje in iz mesta Krško.

To se razglašuje ter obenem razveljavlja tukajšnji razglas z dne 8. junija t. l., št. 8788.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 2. julija 1900.

Št. 10.307.

Razglas

c. kr. deželne vlade na Kranjskem z dne 6. julija 1900, št. 10.307.,

o veterinarpolicijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske in Hrvaško-Slavonske v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Ker se je svinjska kuga iznova zanesla v tostransko ozemlje, zatorej ministerstvo za notranje stvari prepoveduje uvažati prasiče iz županijskega sodišča Marcal (velika županija Somogy) na Ogerskem in iz okrajev Belovar (z všeto istoimensko mestno občino) in Garešnica (velika županija Belovar-Križevci) na Hrvaško-Slavonskem v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

To se dodatno k razglasom c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 16., 20. in 26. junija t. l., št. 20.867., 21.574. in 22.476., oziroma k tukajšnjim razglasom z dne 19., 22. in 29. junija t. l., št. 9331., 9559. in 9953., daje na občno znanje.

Predstojeca odredba stopi **takoj** v veljavnost.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 6. julija 1900.

Listnisa uredništva.

F. G. v P. Praprotno je težko zatirati, ker se vedno le toč košati, koder ji zemlja izredno ugaja. Edino sredstvo je pridno porezovanje mladih rastlin, dokler se niso naredile trosa, ker potem s časom korenine segnijo. Posebno dobro je seveda rastline ruvati s koreninami. — Sene imenujemo rane, ki se naredijo na koži, ako mora živina dlje časa nepremično ležati. — Vsak mora vedeti, da je to tiskovna napaka, ter je brati namesto *dky ky*. — Železno orodje, ki naj hranjeno ne rjavi, je namazati s kako mastjo ali s kovinskim lakom.

J. H. v B. Preberite knjigo »Gnoj in gnojenje«, pa boste kmalu prišli na vzrok. Tudi Vam velja odgovor na 147. vprašanje. — Veje sosedovega drevesa, ki segajo na Vaš svet, smete kot svoje posekati; isto velja tudi o koreninah. Priporočamo Vam, da se zlepo dogovorite s sosedom. — Zahtevajte popravilo občinskega pota od županstva, in če noče ustreči, se obrnite za pomoč na glavarstvo.

T. Š. v G. Kolesar se smatra pri mostnini kakor pešec in mora torej plačati mostnino kakor vsak pešec. — Če krava muka in noče iti iz hleva, zato se ni bolna, in če je bolna, pa mi ne moremo vedeti, kakšno bolezen ima. Bržkone je krava razburjena, ker je prišla v drug hlev, ker sami pravite, da ste jo šele kupili.

Š. W. v B. Zaradi motenja posesti je prepozno tožiti, z lastninsko pravdo pa še vedno morete doseči svojo pravico. Seveda morate vzeti odvetnika, in sicer dr. Krauta v Celovcu.

J. M. v S. Take reči morete izvedeti pri vsakem knjigovezu.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

inzerati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 13. V Ljubljani, 15. julija 1900. Leto XVII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 14. julija 1900. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K 130.— h do K 140.— h; nemška detelja (lucerna) K 110.— h do K 120.— h; gorenjska repa K 76—78 h; laneno seme, domače ozimno K 32.— h do K 33.— h; konopno seme K 36.— h do K 36-50 h; kuminovo seme K 64.— h do K 66.— h

Fižol: Rudeči ribniški K 19.50 h; rudeči Hrvat K 17.— h; prepeličar (koks) K 20.— h. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg. čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Sube češplje: v dimu sušene K 30.— h do K 34.— h. brez dima sušene K 34.— h. do K 40.— h.

Orehi domači: K 36.— h do K 40.— h.

Ježice nove: K 8.— h do K 9.25 h za 100 klg.

Med čist: po K 90.— h do K 94.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 88.— h.

težke od 30 do 45 kg " " " " 76.— " " " 80.— "

lahke " " " " " " 80.— " " " 82.— "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klg.)

Telečje kože: K 1.14 za kg.

Kozličeve kože: po K 1.80 h do K 2.— h.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 64 h za kg.

Druge vrste 34 do 52 " "

Kože lisic po K 11.25 do 12.25

" kun " " 30.— " 36.— za par.

" dihurjev " " 7.— " 8.—

" vidr " " 24.— " 26.—

Kože zajcev po K 36.— do 42.— za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 14. julija 1900. Pšenica K 8.80 h, rž K 7.15 h, ječmen K 7.15 h, oves K 6.45 h, ajda K 10.25 h, proso K 9.— h, tursica K 7.— h, seno K — h, slama K —.— (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Na Dunaji, 12. julija 1900. Pšenica spoml. K 8.07 h, rž jesen. K 7.22 h, oves jesenski K 5.57 h, tursica K 6.14 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

FR. ŠEVČIK,

puškar in trgovec z orožjem v Ljubljani

Zidovska ulica št. 7.,

priporoča vsem prijateljem lova svojo veliko zalogo raznovrstnih pušk najnovejših sistemov, samokresov, patronov in drugo strelivo, nadalje prijateljem

ribolova

raznovrstne palice za ribnice, vsakovrstne vrvice (Schnüre), trnike, umetne muhe (Kunstfliegen mit einfacher und Doppelangel) itd. itd. (42—6)

Vsa popravila izvršuje trajno, točno in po najnižji ceni.

Odlikovana kotlarska obrt

Ant. Križnič-a

v Kanalu

na Primorskem

Priporoča

žganjarske kotle vseh sistemov

k praktičnemu kuhanju žganja. — Za izborno delovanje vsakterih svojih žganjarskih kotlov jamči.

Ilustrovan cenik pošilja franko.

Slavne mlekarne in sirarnice, zahtevajte ilustrovan cenik vseh vrst in sistemov **sirnih kotlov**, katerega razposiljam brezplačno in franko.

Da se vsa dela trpežno, čedno in solidno izdela, daje popolno poročstvo.

Mlekaricam in kmetijskim zadrugam dovoljujem

plačila na obroke.

(49—4)

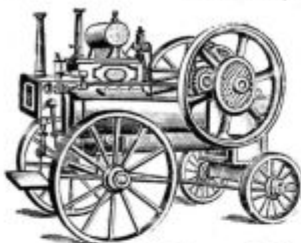
Ad. Hochegerja

glavno zastopstvo marienfeldske tvornice motorjev in lokomobil
(Marienfelder Motoren & Locomobilen Fabrik)

Dunaj VIII/2 Josefstädterstrasse 64

nasproti postaje mestne železnice »Josefstädterstrasse«.

Zaloga motorjev in lokomobil, ki se gonijo s petrolejem, bencinom, špiritom in plinom. (62-1)

Nikake nevarnosti glede ognja ali da bi se raznesli, so vedno pripravljene za delo — Najboljši in najmočnejši stroji, kar se tiče vsrajnosti. — Primerni za kmetijske, industrijske in druge namene. — Popolne mlatilne priprave. — Mlatilnice od Hofherrja in Schranza.

Obsežna jamčenja. Ugodni plačilni pogoji.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Zanesljivo dobri stroji! Jako nizke cene!

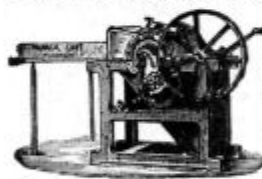
Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 18.

priporočata svojo veliko zalogo raznovrstnih poljedelskih strojev kakor: lahko tekoče gepeljne, mlatilnice najnovejše sestave in tudi take z ležišči na kroglice (Kugellager); nadalje: strelalnike, s pomočjo katerih se pri vsaki mlatilnici 2 človeka pri-

branita ter se lahko vsaki mlatilnici pridenejo; trijerje za žito čistiti, stroje za kositi in žeti z 1 ali 2 konjema najnovejše ameriške sestave. (Vsi stroji dajo se tudi na poskušnjo).

Potem sadni mlini z kamenitimi valerji; stiskalnice, jeklene pluge katerih ni potreba držati, travniške brane, slamoreznice in sploh vse stroje za poljedelstvo, kakor tudi fino kovane, bakrene kotle za žganje kuhati (57-2)

Za strokovno točno izvršbo vsakega naročila jamčimo in bodemo za naprej lahko vsako naročilo še bolj natanko in zvesto izpolnili kakor do sedaj, ker nimamo nobenih zastopnikov, ter celo stvar sami vodimo in nadzorujemo.

Vedno čez 200 strojev v zalogi.

Vsakdo kateri namerava kak stroj kupiti, naj si poprej ogleda našo veliko zalogo.

Mlekarska zadruga v Planini pri Rakeku

sprejme takoj v službo (61-1)

mlekarja,

kteri je vseh opravil v mlekarni več in ki je že enak posej opravljal. Plačilo in drugo po dogovoru. Pismene poudbe s pričevali ali osobne prijave gori omenjeni zadrugi.

Kmetijska podružnica v Selcah nad Škofjo Loko

posreduje nakup

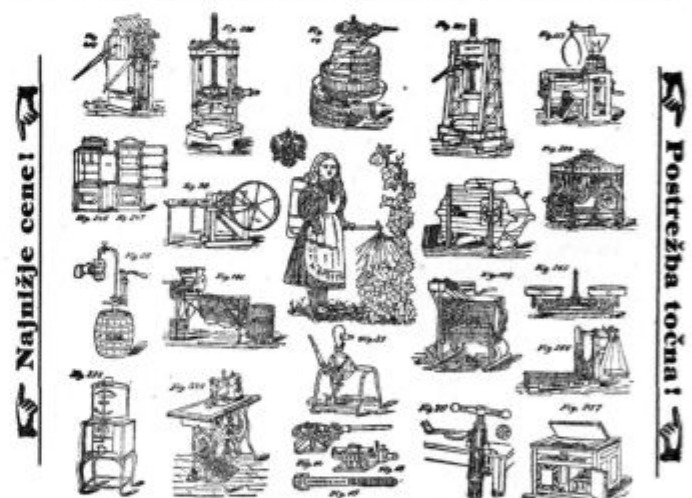
sodov

za razpošiljanje zelja, repe, rib; sodov za žreblje, cement, kakor tudi posode za različne tekočine. (55-3)

Ivan Komatič,

zastopnik tvrdke J. Schindler na Dunaju,

priporoča vsakovrstne poljedelske stroje, kakor: slamoreznice patent »Avstrija«, ki se gonijo z nogo ali pa na gepelj; trijerje, reblijače, pluge, travniške brane; vsakovrstne mlino in stiskalnice za grozdje in sadje, trtne škropilnice, žveplalnike itd.

Najnižje cene!

Postrežba točnati

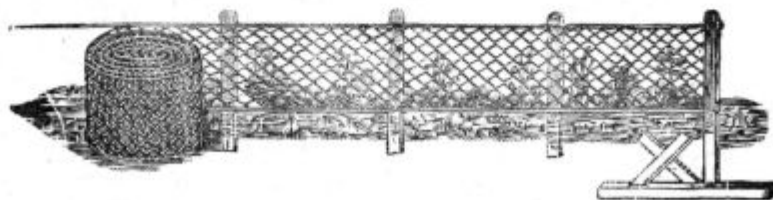
Za vsak stroj se jamči.

Vsa naročila sprejema (48-4)

Ivan Komatič,

glavni zastopnik tvrdke Schindler, v Ljubljani Francovo nabrežje št. 1

Praktične in cene žične ograje

Mrežaste modroce za postelje

Evgen Ivanc, Sodražica (Kranjsko)

priporoča sl. občinstvu v naročbo vsakovrstne žične mreže, za vrtno ograje, kurja dvorišča, preprežke v oknih in linah, za presipanje peska in gromoza, snaženje nog i. t. d. Izdeluje in ima vedno v zalogi: elastične mrežaste modroce za postelje, vsakovrstne medne in železne tkanine za čistilne stroje, mlino, i. t. d. — Pocijeno jekleno žico z bodali za ograje gozdov, pašnikov i. t. d. Zagotavlja hitro solidno in ceno postrežbo.

Ilustrovan cenik na zahtevanje brezplačno!

(32-5)